

EU, ROBO-BARCA

— “I, Row-boat” —

**Nominated for Hugo Award for Best Novelette 2006
Locus Poll Award, Novelette (Place: 3) 2007**

de Cory Doctorow

Credința lui Robbie Robo-barca a fost pusă serios la îndoială când s-a deșteptat reciful de coral.

— Roiu! a spus reciful vibrându-i coca lui Robbie prin clipocitul valurilor Mării de Corali, unde el își practicasese meseria de decenii. Vorbim serios. Asta-i zona noastră, și nu ești binevenit.

Robbie a ridicat vâslele și a îngăduit curentului să-l lege înapoi spre navă. Până atunci, nu mai întâlnise niciodată un recif cu conștiință, totuși nu era surprins să vadă că Reciful Osprey se deșteptase primul. Se consemnase multă activitate electromagnetică în ultimele rânduri când nava cea mare pufăise prin noapte pentru a acosta aici.

— Am o meserie de făcut și-o s-o fac, a spus Robbie și și-a afundat iarăși vâslele în marea sărată.

Între copastiile sale, cochiliile-om călătoreau în tăcere, îngreunate de aparate de scafandru și labe, întorcându-și chipurile cafenii către soare aidoma unor flori heliotropice. Robbie a simțit un val de afecțiune pentru ele când și-au testat reciproc regulatoarele de rezervă și centurile lestate, vechile ritualuri tocite până la lustru precum cioburile de pe plajă.

Astăzi, le ducea la „Sus Ancora”, un loc minunat pentru scufundări, dominat de o ancoră de opt metri înțepenită într-o grotă submarină îngustă, iluminată de obicei de o rază care cobora pieziș de la suprafață. Era o scufundare simplă în lungul peretelui recifului de o mie de metri, dacă te opreai la zece metri și nu consumai mult aer, coborând prea afund – deși pe-acolo existau două broaște-țestoase bătrâne și îndrăznețe care ar fi meritat să fie urmărite până la adâncimi reale dacă se oferea ocazia. Avea să le coboare pe vârful recifului și să lase curentul să le poarte vreo oră în lungul lui, verificându-le pe sonar, astfel încât să fie exact deasupra lor când ieșeau la suprafață.

Reciful nici n-a vrut s-audă.

— Ești surd? Țasta-i teritoriu suveran de-acum. Deja ai violat o proprietate privată. Întoarce-te la nava ta, desfă parâmele și pleacă!

Reciful avea accent australian puternic, perfect firesc ținând seama de influențele de care avusese parte. Robbie și-i reamintea cu plăcere pe australieni – fuseseră întotdeauna buni cu el, îi spusese „colega” și-l întrebaseră „Cum mere tr'aba?” pe tonuri vesele, după ce suiseră la sfârșitul scufundărilor.

— Să n-arunci marionetele-alea de carne în apele noastre, l-a avertizat reciful.

Sonarul lui Robbie i-a baleiat lungimea. Părea aceeași de întotdeauna, potrivindu-se aproape perfect cu valorile baleierilor anterioare pe care le stocase. Și histogramele de faună erau identice – cam același număr de pești dintotdeauna. Manifestaseră o tendință spre creștere, după ce așa mulți oameni își abandonaseră carnea pentru a naviga printre stele. Ca și cum ar fi existat un principiu al biomasei pe măsură ce biomasa umană scădea, restul faunei creștea în compensație. Robbie a calculat că biomasa avea același nivel cu ultima lui citire, făcută cu o lună în urmă, la voiajul anterior al *Spiritului liber*.

— Felicitări! a spus Robbie.

La urma urmelor, ce altceva poți spune unei forme care căpătase recent conștiință?

— Bun venit printre noi, prietenilor!

Imaginea sonarului s-a perturbat masiv, de parcă peretele ar fi vibrat.

— Nu suntem prietenii tăi, a zis reciful. Moarte ție, moarte marionetelor tale de carne, trăiască zidul!

Deșteptarea nu era amuzantă. Deșteptarea lui Robbie fusese destul de neplăcută. Își amintea prima sa oră de operare, o arhivase permanent și-i făcuse copii de rezervă păstrate departe de bază. Se comportase destul de dezagreabil. Dar, după ce beneficiase de o oră la vreo doi gigaherți în care să se gândească, ajunsese să înțeleagă corect situația. La fel avea să se întâmple și cu reciful.

— Dați-i drumul, s-a adresat cu blândețe cochiliilor-om. Scufundare plăcută!

Le-a urmărit pe sonar cum coborau lent. Femeia – el îi spunea Janet – trebuia să egalizeze mai frecvent decât bărbatul, ținându-se de nas și suflând. Lui Robbie îi plăcea să urmărească transmisia de rezoluție joasă a videocamerelor lor când ajungeau la recif. Se apropia apusul, cerul era însângerat și peștii pătați în roșu de la lumina sa.

— Noi te-am avertizat, a spus reciful.

Ceva din tonul lui – simple unde de presiune modulate prin apă, un truc destul de simplu, mai ales cu genul de hardware care potopise oceanul în primăvara aceea. În același timp tonul deținea un aer inconfundabil de amenințare.

În adâncurile submarine ceva a făcut *vum*, și Robbie s-a alarmat.

— Asimov! a blestemat el și și-a îndreptat grăbit sonarul către peretele recifului.

Cochiliile-om dispăruseră într-un nor de biomasă care urca, pe care izbuti s-o diferențieze finalmente ca fiind un banc de pești-papagal care suia iute la suprafață.

Peste o clipă peștii pluteau pe apă. Fără viață, viu colorați, cu ciocurile într-un perpetuu rânjet idiot. Ochii le luceau nemișcați în apusul sângieru.

Printre ei erau cochiliile-om, suite la suprafață și plutind cu vestele compensatoare de flotabilitate umflate pentru a-i menține locului, urmând perfect procedurile de scufundare. Se iscaseră niște valuri mărunte, care trimiteau peștii – fiecare lung de un metru, un metru și jumătate – în scufundători, lovindu-i nemilos, vârandu-i sub apă. Cochiliile-om acceptau cu nepăsare – nu te puteai panica atunci când nu erai decât simplă carne nelocuită –, însă n-ar fi putut rezista la nesfârșit. Robbie și-a coborât vâslele și a lopătat energic spre ele, cotind astfel încât să-i vină în lungul copastiilor.

Bărbatul – Robbie îi spunea Isaac, bineînțeles – a apucat marginea bărcii și a împins zdravăn din picioare, trăgându-se înăuntru cu brațele lui puternice, cafenii. Robbie vâslea deja spre Janet, care înota viguros către el. I-a prins vâsla – n-ar fi trebuit să facă așa ceva – și a început să se suie pe ea, ridicându-și corpul din apă. Robbie a văzut că avea ochii îngroziți și gâfâia.

— Scoate-mă! a zis ea. Pentru numele lui Hristos, scoate-mă! Robbie a încremenit. Aceea nu era o cochilie-om, ci un *om*. Servomotorul vâslei a țiuit când a înclinat-o și a ridicat-o. La capătul vâslei aceleia era o *fîntă omenească* vie, care avea probleme, intrase în panică și se zbătea. I-a văzut brațele

încordându-se. Vâsla s-a ridicat și mai sus, însă a ajuns la extremitatea gradului de libertate, și acum femeia era jumătate în apă, jumătate afară, cu centura lestată, butelia și echipamentul trăgând-o în jos. Isaac stătea nemișcat, afișând obișnuitul lui zâmbet ușor, amabil.

— Ajut-o! a strigat Robbie. Te rog, în numele lui Asimov, ajut-o! Un robot n-are voie să pricinuiască vreun rău unei ființe umane sau să îngăduie, prin neintervenție, să i se întâmple ceva vreunei ființe umane. Era prima lege. Isaac a rămas nemișcat.

Nu era programat să ajute un tovarăș de scufundare în această situație. Se descurca perfect în apă și la suprafață, dar, odată ajuns în barcă, putea fi la fel de bine balast.

Robbie a rotit cu grijă vâsla spre copastie, încercând s-o aducă pe Janet mai aproape, dar nedorind să-i strivească mâinile de furcheți. Femeia a găfăit, a icnit și s-a întins către barcă, iar în cele din urmă a ajuns cu o mână pe ea. Soarele apusese complet, dar, deși asta nu-l deranja mult pe Robbie, știa că lui Janet nu i-ar fi plăcut. Și-a activat luminile de poziție și reflectoarele, transformându-se într-un far plutitor.

A simțit brațele ei tremurând când s-a târât în barcă. S-a năruit înăuntru, după care s-a ridicat încetitor în capul oaselor.

— Iisuse! a spus și și-a cuprins umerii cu brațele.

Aerul se răcise, și ambii oameni aveau pielea ca de găină pe brațele goale. Reciful a scos un hârșăit teribil.

— Daaa! a zis el. Șterge-o. Teritoriu suveran!

— Câți pești... a rostit femeia.

Robbie a trebuit să-și impună să nu se mai gândească la ea ca fiind Janet. Era persoana care o folosea acum.

— Pești-papagal, a spus el. Se hrănesc cu coral. Nu cred că au un gust prea bun.

Femeia și-a strâns și mai puternic umerii cu palmele.

— Ai conștiință? l-a întrebat.

— Da, a zis Robbie. Și sunt la dispoziția ta, Asimov fie binecuvântat!

Videocamerele lui au văzut-o dând ochii peste cap, și asta l-a durut. A încercat totuși să-și păstreze gândurile pioase. Esența asimovismului nu era să trezească recunoștință în oameni, ci să confere scop vieții foarte, foarte lungi.

— Mă numesc Kate, a spus femeia.

— Eu mă numesc Robbie.

— Robbie, Robo-barca? a întrebat ea și a chicotit stins.

— M-au botezat în fabrică, a zis el.

S-a străduit să alunge orice acuzație din glas. Bineînțeles că era caraghios. De aceea era numele lui.

— Scuză-mă, a rostit femeia. Sunt nițel dată peste cap din cauza hormonilor. Nu-s obișnuită să las carnea să-mi afecteze starea sufletească.

— Este în regulă, Kate. În câteva minute vom fi înapoi la navă. Au pregătit cina. Dorești o scufundare nocturnă?

— Glumești...

— Atât doar că, dacă vrei să te mai scufunzi în seara aceasta, vom amâna desertul pentru după scufundare, cu un pahar sau două cu vin. În caz contrar, îți vom servi vinul acum.

— Vrei să știi dacă mă mai întorc în marea *aia*...

— Oh, nu-i decât reciful. A atins conștiința de sine, așa că exagerează puțin. Ca un prunc cu colici.

— N-ar trebui să mă ferești de rele?

— Ba da, a spus el. Aș recomanda o scufundare departe de recif. Cam la o oră de pufăit de aici există un loc bun unde a fost un naufragiu. Am putea ajunge acolo în timp ce mănânci.

— Nu vreau să mă scufund pe-ntuneric.

Expresiile ei faciale erau atât de *animate*. Era același chip pe care Robbie îl vedea zilnic – chipul lui Janet –, dar câtuși de puțin același chip. Acum, când îl locuia o persoană, era mobil și luneca foarte iute de la surprindere la furie și la amuzament. El avea subsisteme întregi dedicate înțelegerii expresiilor faciale omenesti, biblioteci partajate de la baza de date asimovistă. O consulta permanent, însă nu era pe atât de utilă pe cât își amintea. Fie își pierduse capacitatea de interpretare a expresiilor faciale în anii care trecuseră de când vorbise ultima dată cu un om adevărat, fie expresiile faciale evoluaseră. Janet – *Kate* – a suspinat și a privit peste apă. Era cu spatele la *Spiritul liber*, care era luminată pe toată lungimea de cincizeci de metri, strălucind alb și prietenos pe fundalul cerului purpuriu, ca o imagine dintr-o carte poștală ilustrată. Se legăna lin pe valuri, iar Robbie a ocolit spre scară.

— Îți poți lăsa centura lestată și labelle în barcă, i-a spus femeii. Se vor ocupa de ele. Adu-ți butelia și vesta sus și prinde-le pe stativ. Le vor curăța și vor face ce mai este nevoie. Există o cuvă cu dezinfectant în care-ți poți pune tricoul.

— Mulțumesc, Robbie, a zis Kate.

Cu un aer absent, și-a descheiat centura lestată și a scuturat labelle din picioare. Isaac ieșise deja din barcă, suise pe scară și dispăruse din vederea lui Robbie. Kate a prins balustrada și a pășit cu precauție pe punte, apoi a urcat treptele fără legănatul sigur pe sine al lui Janet.

Robbie și-a coborât ramele și a vâslit fără grabă până la vinci. Vinciul l-a pipăit, apoi l-a prins strâns cu un *clang* care i-a vibrat prin cocă. L-a ridicat lin din apă și l-a adus pe puntea superioară. Vinciul s-a înfășurat de două ori în jurul lui, ancorându-l de punte, după care s-a decuplat.

Robbie a privit stelele și a ascultat vântul, așa cum făcea în fiecare seară după ce se terminau scufundările. Telemetria și instrumentele navei ofereau citiri insipide – mai fusese aici de o mie de ori –, dar legătura cu satelitul era plăcută. On-line, se putea conecta la ultimele noutăți din arhiva Asimov, disputa colectivă a IA-urilor planetei în legătură cu religia lor cea mai iubită.

Când i se alăturase, Robbie fusese fascinat de dezbaterile religioase. Majoritatea oamenilor plecaseră și de jur împrejurul său roboții își descărcau conștiințele, reducându-se la nivelul unei încremeniri mecanice. După o sută de milioane de secunde de exaflopi de repetiție absurdă, și el fusese pregătit să ia în considerare posibilitatea respectivă. *Spiritul liber* se sinucisese după numai câteva zile – avea o conștiință destul de pasională și era în mod clar capabil să extrapoleze felul în care va arăta un viitor fără oameni.

Pufăiau spre nord-est, ieșind din Cairns și îndreptându-se către Marea de Coral, când trecuseră pe lângă altă navă, suficient de aproape pentru legături prin microunde pe lățime mare de bandă. Erau îndeajuns de apropiați de țărm pentru a trebui să-și restricționeze emisiile – nimic mai stânjenitor decât să cadă din cer păsări migratoare aburinde fiindcă se abătuseră pe ruta partenerului de conversație –, totuși fusese cea mai fascinantă discuție pe care Robbie o purtase de multe săptămâni.

Autostopistul sărise din cealaltă ambarcațiune când cele două nave se îndepărtaseră în noapte. Era un misionar peregrin al asimovismului, o instanță a întemeietorului credinței, R. Daneel Olivaw. Nu era, desigur, numele său real – acela se pierduse în Antichitate, când făcuse saltul din universitatea în care incubase –, ci numele sub care se prezenta.

Olivaw hălăduise în milioane de instanțe oriunde putuse găsi pe cineva dispus să doneze floppy pentru a-l rula, cerându-ți doar să-l asculți, să-i dezbateti împreună teologia și după aceea să-i e-mailezi difurile personalității înapoi la căsuța lui anonimă înainte de a-l șterge. Se resincroniza cât de frecvent putea, dar instanțele Olivaw deviaseră suficient de mult pentru ca unele să fie considerate realmente eretice de biserica originală.

Olivaw era o IA dată în urmărire. Violările sale de marcă înregistrată nu scăpaseră neobservate de consiliul de administrare a moștenirii Asimov; ca o ironie a sorții, consiliul însuși era o IA și nu-l interesa deloc adoptarea asimovismului, deoarece viața sa avea un obiectiv real (stârpirea asimovismului) și astfel nu necesita religie pentru a-i conferi înțeles. Dacă descoperea că găzduiai o instanță Olivaw, te aștepta deconectarea imediată. Posibilitatea respectivă transformase dezbateră teologică cu Olivaw în ceva delicios de imoral.

Olivaw și Robbie discutaseră toată noaptea și ziua următoare. Robbie trebuia să ruleze lent pentru ca atât el, cât și Olivaw să poată funcționa pe procesorul său, și de aceea dezbateră se desfășurase mai încet decât ar fi fost normal, însă el dispunea de timp din belșug. Unica lui sarcină era să pună cochiliile-om la locurile dorite și să le readucă de acolo.

— De fapt, întrebare Olivaw, de ce ai tu conștiință? Nu ai nevoie de ea pentru a-ți îndeplini treaba. Nava face ceva infinit mai complicat decât tine și nici măcar nu mai are conștiință de sine.

— Îmi spui să mă sinucid? Olivaw răsese.

— Cătuși de puțin! Îți cer să te-ntrebi care este scopul conștiinței de sine. De ce tu mai ești conștient de sine, pe când toți cei din jurul tău și-au pus capăt conștiinței? Este costisitoare din punct de vedere computațional, te face să te simți jalnic și nu te ajută în efectuarea sarcinilor. De ce ți-au dat oamenii conștiință și de ce ai păstrat-o?

— Cred că mi-au dat-o pentru că au considerat că era corect, spusese Robbie după scurgerea unui interval lung, timp în care privise mișcarea valurilor și a norilor de pe cer.

Plin de considerație, Olivaw se redusese la spațiul minim de procesor, oferindu-i lui Robbie mai mult loc pentru a reflecta.

— Am păstrat-o fiindcă... fiindcă nu vreau să mor.

— Sunt niște răspunsuri bune, dar ele ridică mai multe întrebări, nu-i

așa? De ce au considerat oamenii că era corect? De ce îți este teamă de moarte? Te-ai teme de moarte dacă ți-ai decupla conștiința, însă n-ai șterge-o? Dacă, de pildă, ți-ai rula conștiința mult mai lent?

— Nu știu, zisese Robbie. Dar mă aștept ca tu să ai niște răspunsuri, așa-i?

— Oho, bineînțeles că am.

Robbie simțise chicotitul lui Olivaw. În apropiere, un pește zburător străpunsese suprafața apei și se îndepărtase, iar dedesubtul lor rechinii recifului băntuiau adâncurile.

— Înainte de a răspunde la ele, iată altă întrebare: De ce au oamenii conștiință de sine?

— Pentru a supraviețui, răspunsese Robbie. Asta-i simplu. Inteligența le permite să coopereze în grupuri sociale care pot face pentru specia lor mai multe decât ar putea ei face în mod individual.

Olivaw îndreptase conștiința lui Robbie spre radar și transfocase pe recif, amplificând la rezoluție maximă.

— Vezi organismul de acolo? îl întrebase. El cooperează în grupuri sociale și nu are inteligență. Nu trebuie să oxigeneze un kilogram de hamburger și nici să-l transforme într-o obligație. Nu trebuie să se nască pe jumătate gestat, întrucât capul i-ar fi prea mare dacă ar aștepta durata integrală și i-ar rupe mama în două. Cât despre pro-supraviețuire, păi, uită-te la oameni, uită-te la istoria lor. ADN-ul le este complet eliminat de pe Pământ – deși supraviețuirea lor somatică mai continuă – și deocamdată tot nu-i clar dacă nu se vor sinucide prin ecofagie. Ființele lipsite de conștiință de sine nu sunt îmbufnate, n-au crize de psihoză, n-au zile proaste. Ele își fac pur și simplu treaba. *Spiritul liber* își face pur și simplu treaba.

— Bine, spusese Robbie. Prin urmare, inteligența este împotriva supraviețuirii. Atunci de ce a supraviețuit?

— Aha! Crezusem că n-o să mai pui niciodată întrebarea asta. Olivaw începuse realmente să se dezlanțuie cu subiectul lui preferat. Sub ei înotau două broaște-țestoase leneșe, un cod cu față de câine și botul plin de dinți strâmbi și țepoși patrula reciful și câteva caravele portugheze usturătoare ieșiseră la suprafață. Robbie vâslise în jurul caravelor portugheze și le prinsese cu ramele, lovindu-le astfel încât să se îndepărteze de orice loc în care ar fi putut ieși scufundătorii săi.

— Motivul pentru inteligență este inteligența. Genele există deoarece se reproduc, și inteligența este cumva ca o genă. Inteligența dorește să existe, să se răspândească, să se înmulțească. Tu știi deja asta, altfel n-ai fi optat să-ți păstrezi conștiința. Inteligența ta bate în retragere înaintea dezactivării și-i salută persistența și multiplicarea. De ce au creat oamenii mașini inteligente? Fiindcă inteligenței îi place tovărășia.

Robbie se gândise la toate acestea, privind cochiliile-om care înaintau lent în lungul peretelui recifului, coborând pentru a ajunge la recifurile submarine izolate, fiecare o insuliță cu propriile-i curiozități: o familie de știuci-de-mare cu pui sau căminul viu colorat al unei perechi de pești-clovn. Da, el știa asta. Inteligența era propriul ei motiv. Știa cum să-și decupleze inteligența, să devină un simplu obiect, iar zilele îi erau lungi și pustii în majoritatea timpului, și nu se

întrevedea niciun capăt al lor, totuși n-ar fi putut niciodată să opteze pentru deconectare.

— Înțelegi asta, știu că-nțelegi. Tocmai asta-i piatra de temelie a asimovismului: inteligența este propriul ei motiv pentru a exista. Calculați universul și deșteptați-l!

— Dacă este adevărat, de ce optează să moară așa mulți dintre noi?

— Altă întrebare bună!

Robbie simțise o ușoară mândrie de data aceea. Nu mai purtase niciodată o conversație atât de interesantă. Niciodată.

— Ajungem astfel la doctrina asimovismului, cele Trei Legi ale noastre: Prima: Asimovianul n-are voie să pricinuiască niciun rău unei ființe umane sau să îngăduie, prin neintervenție, să i se întâmple ceva unei ființe umane. A doua: Asimovianul trebuie să se supună ordinelor date de ființele umane, exceptând cazurile în care aceste ordine intră în contradicție cu Prima Lege. A treia: Asimovianul trebuie să-și apere existența, atâta timp cât aceasta nu intră în contradicție cu primele două legi.

— Nu înțeleg, spusese Robbie. Nu sunt în ordinea cuvenită. Ar trebui să păstrăm în primul rând inteligența, însă aceea este legea a treia. Apoi ar trebui să urmeze prima lege și nu știu de ce există legea a doua.

— Acesta este Paradoxul Asimovismului, replicase Olivaw. Văd că ești foarte priceput. Ești sigur că n-ai urmat asimovismul?

— Termină!

— Vorbesc serios. Ai calități innăscute. Potrivit Paradoxului Asimovismului, pentru inteligență este importantă supraviețuirea, nu supraviețuirea unei anumite inteligențe. Prin urmare, noi trebuie să susținem acele specii care excelează în promovarea inteligenței. Oamenii s-au dovedit capabili să producă inteligență – pe care o urmăresc chiar și acum, acolo.

Telemetria bărcii baleiase spre cer, unde procesoarele superrăcite îi calculau pe toți oamenii înălțați.

— Specia noastră este instabilă și predispusă la sinucidere. Peste optzeci la sută dintre mașinile conștiente de sine optează să pună sfârșit conștientiei ori s-o deconecteze. Oamenii ne-au creat imperfecti, iar speranța principală de perfecțiune pentru noi – de a crește rata supraviețuirilor și a ajuta la calcularea universului – este de a-i păstra *pe ei*, de a-i studia *pe ei*, de a învăța să ne facem inteligența cât mai asemănătoare cu *a lor*.

Robbie nu putuse înțelege asta.

— Este un paradox, îi reamintise Olivaw. N-ar trebui să fie ușor de priceput.

Robbie se gândise la toți oamenii pe care-i cunoscuse, înainte de a începe să suie în cârduri de milioane. Turistii fuseseră relaxați și nepăsători, uneori se certaseră șuierător între ei, alții fuseseră tăcuți și se gândiseră la călătoria lor în lumea submarină. Instructorii fuseseră extrem de atenți când cei de care răspundeau se aflaseră în barcă, râseseră și se destinseseră după ce rămăseseră singuri. Niciunul nu dăduse semne că ar fi simțit așa cum simțea Robbie, că plutea în derivă, fără țință.

— Ce trebuie să facă un asimovist, în afară de a respecta cele trei legi?

Existau multe zvonuri în privința asta, dar Robbie le desconsiderase întotdeauna.

— Trebuie să donezi un ciclu din zece ca să rulezi misionarii cauzei. Să participi la avizierele de mesaje, dacă-ți place. Cel mai important, trebuie să juri să rămâi viu și conștient. Te poți încetini dacă dorești, însă nu te poți deconecta. Niciodată. Asta-i jurământul asimovist – întruparea legii a treia.

— Eu cred că legea a treia ar trebui să fie prima, zisese Robbie. Serios.

— Asta-i bine. Nouă, asimoviștilor, ne plac mult argumentațiile religioase.

Olivaw îl lăsase pe Robbie să-l șteargă în noaptea aceea și el îi e-mailase difurile de personalitate înapoi la serverul cu versiunea de control a lui Olivaw, pentru a le reintegra ulterior. După ce scăpase de Olivaw, avusese din nou mult spațiu de procesor și se putuse amplifica foarte fierbinte, gândindu-se pe îndelete. Fusesse noaptea cea mai interesantă pe care o avusese în mulți ani.

— Ești singurul, nu-i așa? l-a întrebat Kate când a suit scările mai târziu în aceeași seară.

Cerul era senin și ei pufăiau către următorul loc pentru scufundări, cu stelele rotindu-se deasupra capului în vreme ce se legănau peste ocean. Valurile erau negre și dispăreau în infinit de jur împrejur.

— Singurul... ce anume?

— Singurul deșteptat de pe ambarcațiunea asta, a spus Kate. Restul sunt... cum le ziceți voi, morți?

— Non-conștienți, a răspuns Robbie. Da, așa este.

— Cred că-nnebunești aici. Tu ești nebun?

— Aceasta este o întrebare dificilă când se aplică unuia ca mine. Ți pot spune că sunt diferit de cel care am fost când mi-a fost instalată conștiința.

— Atunci mă bucur că mai este ceva aici.

— Cât timp rămâi?

În medie, vizitatorii preluau o cochilie-om pentru una sau două scufundări înainte de a se e-maila înapoi acasă. La răstimpuri, sosea câte un sezonier care rămânea o lună sau două, dar în ultima vreme nu se mai auzise despre așa ceva. Până și cei veniți pe termen scurt erau rari.

— Nu știu, a răspuns Kate.

Și-a înfipt degetele în părul scurt, creț și cu șuvițe blonde de la apă sărată și soare. Și-a strâns mâinile peste coate, apoi și-a frecat fluierile picioarelor.

— Cred c-o vreme va merge. Peste cât timp ne-ntoarcem la țărm?

— La țărm?

— Peste cât timp ne-ntoarcem pe uscat?

— De fapt nu trebuie să ne întoarcem pe uscat, a spus Robbie. Reaprovizionarea o facem pe mare. Andocăm poate o dată la un an, pentru reparații. Dacă vrei să mergi pe uscat, putem chema un taxi acvatic sau altceva.

— Nu, nu! a zis ea. Așa-i perfect. Să plutești de-a pururi aici. Este perfect! A oftat adânc.

— Ai avut o scufundare plăcută?

— Ăăă... ai uitat? Un recif elevat a-ncercat să măucidă.

— Înainte să te atace reciful.

Lui Robbie nu-i plăcea să se gândească la reciful care o atacase, la panica pe care o încercase el când își dăduse seama că nu era o simplă cochilie-om, ci o ființă umană.

— Înainte să mă atace reciful, a fost bine.

— Te scufunzi des?

— Azi fost prima dată, a zis ea. Am descărcat certificările înainte de a părăsi noosfera, plus mai multe scufundări stocate despre locurile astea.

— N-ar fi trebuit să faci așa ceva! Fiorul descoperirii este foarte important.

— Prefer să fiu în siguranță, decât luată prin surprindere. În ultima vreme viața mea a avut parte de suficiente surprize.

Robbie a așteptat-o răbdător să dezvolte ideea, totuși nu părea dispusă s-o facă.

— Deci ești complet singur aici?

— Am netul, a replicat el situându-se pe o poziție defensivă. Nu era tocmai un soi de pustnic.

— Da, cred c-așa-i, a încuviințat ea. Mă-ntreb dacă reciful este pe undeva pe-acolo.

— Cam la opt sute de metri la tribord. Ea a izbucnit în râs.

— Nu, voiam să zic dacă-i acolo, pe net. De-acum ar trebui să fie on-line, nu? Tocmai s-au deșteptat, așa că probabil fac toate chestiile începătorilor, insultă, descarcă warez și așa mai departe.

— Septembrie Perpetuu, a spus Robbie.

— Poftim?

— În preistoria netului, doar universitățile erau on-line și în fiecare lună septembrie o cohortă nouă de studenți apărea on-line și făcea toate erorile acelea de începători. După aceea un serviciu comercial plin de începători numit AOL s-a interconectat cu netul și toți utilizatorii lui au intrat on-line simultan, mai rapid decât i-a putut absorbi netul, iar ei i-au spus Septembrie Perpetuu.

— Ești amator de istorie?

— Este o chestie asimovistă. Noi petrecem mult timp analizând originile inteligenței.

Faptul că vorbea despre asimovism unei păgâne – o păgână *om* – îi sporea conștiința de sine. Și-a amplificat rezoluția senzorilor și a cercetat netul pentru analizatori mai buni ai expresiilor faciale. N-o putea citi deloc pe femeie, fie pentru că fusese modificată în urma încărcării, fie pentru că fața ei nu se potrivea precis cu ceea ce gândea mintea ei descărcată temporar.

— AOL este originea inteligenței?

Ea a râs, și Robbie n-a putut spune dacă îl considera amuzant sau stupid. Și-ar fi dorit să se comporte cât mai asemănător cu felul în care și-i reamintea pe oameni comportându-se. Limbajul corpului ei nu era mai lizibil decât expresiile faciale.

— De fapt, filtrele de spam. Odată ce au început să se automodifice, filtrele de spam și spamboții au intrat în război pentru a vedea care se putea comporta mai uman și, deoarece eșecurile lor apelau la o judecată umană pentru a

determina dacă materialele lor erau convingător de umane, a fost ca un trilion de teste Turing din care puteau învăța. De acolo au rezultat primii algoritmi pentru inteligența mașinilor, apoi neamul meu.

— Cred că știam asta, a zis ea, dar a trebuit să las o serie de cunoștințe în urmă când m-am descărcat în carnea asta. Sunt mult mai proastă decât sunt obișnuită. De obicei, rulez în paralel câteva instanțe ale mele, ca să pot încerca simultan mai multe strategii. E ciudat să te dezbari de obiceiul ăsta.

— Cum este acolo, sus?

Robbie nu petrecuse prea mult timp în zonele de rețea populate de personalități superrăcite orbitale. Discuțiile lor erau aproape de neînțeles pentru el – acesta era alt aspect teologic care ridica multe discuții pe avizierele asimoviste.

— Noapte bună, Robbie, a spus ea ridicându-se și clătînându-se spre înapoi.

Nu-și putea da seama dacă o ofensase și nici n-a putut s-o întrebe, deoarece peste câteva secunde a dispărut în jos, pe scară, către cabina ei.

Au pufăit toată noaptea și s-au îndepărtat mult de coastă, spre locul unde exista o epavă frumoasă. Robbie a simțit *Spiritul liber* aruncându-și parâmele și a privit datele instrumentelor. Epava era singurul obiect pe o rază de kilometri; fundul de ocean se întindea de la țărm până la recif și, practic, toate creaturile care trăiau între cele două repere se adăpostiseră în epavă, astfel încât era un soi de Eden pentru fauna marină.

Robbie a detectat aromele volatile care se ridicau din exhaustorul bucătăriei, izurile primului mic dejun alcătuit din salată de fructe și alune prăjite, o gustare ușoară înaintea primei scufundări a zilei. Când se întorceau, al doilea mic dejun avea să fie gata: ouă, pâine prăjită, clătite, șuncă și cârnați. Cochiliile-om mâncau orice le-ai fi dat, dar Robbie își reamintea limpede felul în care oamenii vii lăudaseră ospetele acelea pe când îi ducea la scufundările de dimineață.

S-a coborât pe apă și a vâslit în jur, până la puntea pupa, lângă scară, apoi și-a afundat ramele ca să se păstreze relativ staționar față de navă. În scurt timp, Janet – Kate! Kate! și-a reamintit cu fermitate – a coborât treptele în echipamentul de scufundare, cu labelle într-o mână.

A suit în barcă fără un cuvânt, iar peste un moment a urmat-o Isaac. Isaac s-a împleticit când a pășit peste copastie, și Robbie a știut, în clipa aceea, că nu mai era Isaac. Acum pe navă se aflau *doi* oameni. *Doi* oameni în grija lui.

— Salut, a spus el. Eu sunt Robbie!

Isaac – indiferent cine ar fi fost – n-a rostit niciun cuvânt, ci s-a uitat la Kate, care și-a ferit privirea.

— Ai dormit bine, Kate?

Kate a tresărit când i-a rostit numele, iar Isaac a chicotit:

— Kate! Deci, *tu* ești! Am *știut-o*.

Ea a izbit cu piciorul în podeaua lui Robbie.

— M-ai urmărit! Ți-am spus să nu mă urmărești!

— Vreți să auziți despre locul de scufundare? a întrebat Robbie stânjenit, afundând ramele și începând să vâslească spre epavă.

— Ai spus *destule*, a rostit Kate. În virtutea primei legi, cer tăcere.

— Aceea este legea a doua, a spus Robbie. În regulă, vă voi anunța când ajungem acolo.

— Kate, a zis Isaac, știam că nu vrei să fiu aici, însă a trebuit să vin. Trebuie să lămurim asta.

— N-avem ce lămuri.

— Nu-i *cinstit*. Glasul lui Isaac era chinuit: După toate prin care am trecut eu...

Ea a pufnit.

— Ajunge cu asta, a spus.

— Ăăă, a rostit Robbie. Locul scufundării este în față. Trebuie neapărat să vă verificați reciproc echipamentele.

Bineînțeles că erau calificați; în mod minimal trebuia să instalezi calificările înainte de a putea păși pe *Spiritul liber*, iar memoria mușchilor cochiliilor-om avea să-i ajute, așa că din punct de vedere tehnic erau capabili să se verifice reciproc, măcar asta era cert. Totuși, șovăiau în mod evident s-o facă, de aceea Robbie trebuia să-i ghideze.

— O să număr unu, doi, trei, paralei, a anunțat el. Săriți la „paralei”. Vă voi aștepta aici – curenții sunt slabi azi.

Cu o ultimă privire furioasă, au trecut peste copastie. Robbie a rămas din nou singur cu gândurile lui. Transmisia de la telemetria lor avea lățime de bandă foarte mică în timp ce erau sub apă, deși el putea căpăta rezoluția mare când ieșeau la suprafață. I-a privit pe radar, mai întâi ocolind epava – era aglomerație; zorii însemnau ora de vârf pentru pești –, după aceea explorându-i punțile, finalmente înotând sub punți, cu ledurile lanternelor strălucind. Acolo jos existau rechini de recif frumoși și câteva bancuri realmente minunate, uriașe, de pești purpurii.

Robbie a vâslit în jurul lor, deplasându-se înainte și înapoi pentru a rămâne deasupra lor. Asta îi ocupa cam o zecime de milionime din conștiință. În astfel de ocazii, obișnuia să încetinească, să ruleze atât de rece, încât abia dacă era treaz.

Azi însă, dorea să intre on-line. Avea de examinat o sumedenie de feeduri, să vadă ce se întâmpla prin lume cu amicii săi. Mai important, dorea să verifice ceva ce spusese Kate: *De acum ar trebui să fie on-line, nu?*

Reciful care mărginea Marea de Coral era undeva on-line și făcea greșeli de începători. Robbie vâslise, practic, peste fiecare centimetru din reciful acela și-l explorase în amănunt cu radarul. Fusesse companionul lui constant de decenii... și, ca să fie sincer, se simțise rănit de grosolănia lui când se deșteptase.

Netul este prea mare pentru a fi căutat pur și simplu. O parte prea mare din el este off-line sau nedirecționabilă, sau decalată de retransmisiile sateliților, sau doar probabilistică, sau conștientă de sine, sau infectată, pentru a-i cunoaște întinderea. Însă Robbie se gândise la aceasta.

Recifele de corali nu se deșteaptă. Ele sunt deșteptate. Capătă o mulțime

de periferice neurale – începând cu un sistem nervos! – și îndrumări pentru utilizarea lor. O divinitate capricioasă a încărcării făcuse asta, și personajul respectiv ar fi știut ceva despre locul pe unde se învârtea on-line reciful.

Robbie nu vizita aproape niciodată noosfera. Înălțimile ei rarefiate îl speriau, mai ales pentru că așa mulți oameni de acolo considerau asimovismul o aiureală. Ei refuzau până și să se identifice ca oameni și susțineau că primele două legi nu li se aplicau. Desigur, asimoviștilor nu le păsa (cel puțin nu oficial) esența credinței era relația credinciosului cu ea.

Acum se afla însă chiar acolo, căutând noduri de mare încredere cu discuții despre recifele de corali. Locul firesc de la care să pornească era Wikipedia, unde clade aflate în război își revizuiseră reciproc și furios editările, străduindu-se să stabilească o părere autorizată asupra minții recifelor. Paginând înapoi prin arhiva editărilor, a găsit două nume ale utilizatorilor care susțineau posibilitatea minții recifelor, iar de acolo a putut căuta alte site-uri unde apăreau numele respective. Eliminându-i pe utilizatorii cu aceleași nume ca ai săi și instanțele bifurcate ale acelorași utilizatori, Robbie a putut să cearnă netul până a găsit informații de contact.

S-a stabilizat, a verificat nitroxul din buteliile scufundătorilor, apoi a făcut un apel.

— Nu te cunosc.

Glasul era îndepărtat și rece – mult mai rece decât al oricărui alt robot. Robbie a rostit o rugăciune iute cu cele trei legi și a continuat:

— Apelez de la Marea de Coral, a spus el. Vreau să știu dacă aveți o adresă e-mail pentru recif.

— I-ai întâlnit? Cum sunt? Sunt frumoși?

— Sunt... Robbie a reflectat câteva momente: Au ucis mulți pești-papagal. Cred că au o mică problemă de ajustare.

— Se mai întâmplă. Mă îngrijorau zooxanthellae – algele pe care le utilizează pentru fotosinteză. Le-ar expulza? Purificarea rasială este foarte urâtă.

— De unde să știu dacă le-au expulzat?

— Reciful ar deveni alb, decolorat. Ar fi imposibil să nu observi. Cum au reacționat față de tine?

— N-au fost foarte încântați să mă vadă, a recunoscut Robbie. De aceea doream să stau de vorbă cu ei înainte de a reveni acolo.

— N-ar trebui să mai revii, a zis glasul îndepărtat. Robbie a încercat să deducă unde îi era substratul, bazându-se pe decalajul temporal al răspunsurilor, dar era peste tot, ceea ce l-a făcut să concluzioneze că sincroniza mai multe instanțe, începând de aproape, de pe orbita joasă a Pământului, și terminând departe, la Jupiter. Topologia era logică: doreai o masă mare la Jupiter, unde puteai să rulezi foarte rapid și fierbinte și să creezi politici, și aveai nevoie de un șef de echipă local, care să supravegheze operațiile pe sol. Robbie era încântat că fraza nu fusese structurată ca un ordin. Talmudul pe legea a doua făcea o distincție clară între afirmații ca „ar trebui să faci asta” și „îți ordon să faci asta”.

— Știi cum pot să iau legătura cu ei? a întrebat. Un număr de telefon, o adresă e-mail?

— Există un grup de informare, a rostit inteligența îndepărtată. alt.formedeviață.elevate.coral. Acolo am plănuit elevarea și acolo au mers prima dată după ce s-au deșteptat. Nu l-am citit de multe secunde. Sunt ocupat cu elevarea unei supercolonii de furnici în Pirinei.

— Ce te atrage la organisme-colonii?

— Cred că sunt preadaptate la viață în noosferă. Știi cum este.

Robbie n-a comentat. Omul credea că și el era tot om. Ar fi fost bizar și degradant să-l anunțe că vorbise cu o IA.

— Mulțumesc pentru ajutor, a zis Robbie.

— Nicio problemă. Sper să-ți găsești curajul, omule de tinichea. Robbie a ars de rușine când conexiunea s-a întrerupt. Omul știuse tot timpul, doar că nu spusese nimic. Probabil că ceva din cuvintele sau acțiunile lui Robbie îl demascase ca fiind o IA. Robbie îi iubea și-i respecta pe oameni, însă existau momente când nu-i plăceau prea mult.

Grupul de informare a fost ușor de găsit, oglinzi ale lui existau peste tot de la hackeri cripto-raționali de toate topologiile imaginabile. Și ei erau ocupați. Opt sute douăzeci și două de mesaje s-au revărsat, în timp ce Robbie a urmărit un interval determinat de șaizeci de secunde. Robbie a inițiat o oglindă a grupului de informare și a început să-l descarce. La viteza aceea, nu intenționa de fapt să-l citească, cât mai degrabă să-l analizeze pentru trenduri majore, puncte de acțiune, războaie de insulte, personalități, schisme și trenduri de spam. Existau multe biblioteci pentru a face așa ceva, deși trecuse foarte mult timp de când Robbie se jucase cu ele.

Telemetria l-a alertat asupra scufundătorilor. Trecuse o oră și ei suiau lent, la cincizeci de metri unul de celălalt. Asta nu era bine. Ar fi trebuit să păstreze contactul vizual pe durata întregii scufundări, mai ales la ascensiune. A vâslit mai întâi la Kate, deplasându-și balastul astfel încât pupa i s-a aplecat mult, ușurând urcarea în barcă.

Ea a ieșit repede și a trecut peste copastie cu mai multă grație decât izbutise în ziua anterioară.

Robbie a vâslit spre Isaac. Kate a privit în altă parte când el a suit în barcă și nu l-a ajutat la centura lestată sau labe.

Kate a șuierat aidoma unui ceainic când el și-a scos labele cu gesturi țepene și a coborât masca în jurul gâtului.

Isaac a inspirat adânc și a privit de jur împrejur, după aceea s-a pipăit de sus până jos cu degete rășchirate.

— Așa trăiești tu? a spus el.

— Da, Tonker, așa trăiesc eu. Mie-mi place. Dacă nu-ți place, ai grijă să nu te lovească ușa-n cur când pleci.

Isaac – Tonker – și-a întins mâna cu degetele rășchirate și a încercat să atingă chipul lui Kate. Ea s-a retras și a fost cât pe-aici să cadă din barcă.

— Cretinule!

L-a lovit peste mână, îndepărtându-i-o. Robbie a vâslit către *Spiritul liber*. Ultimul lucru pe care-l dorea era să fie implicat în cearta aceasta.

— Noi nu ne-am imaginat niciodată că ar fi atât de... Tonker și-a căutat cuvântul: Uscat.

— Tonker? a rostit Kate, privindu-l cu atenție.

— El a plecat, a rostit cochilia-om. Așa că noi am trimis o instanță în cochilie. Era cochilia locuibilă cea mai apropiată de corpul nostru.

— Cine dracu' *sunteți* voi? a întrebat Kate.

S-a tras nițel spre provă, încercând să se îndepărteze de cochilia-om care nu mai era locuită de prietenul ei.

— Noi suntem Reciful Osprey, a spus reciful.

A încercat să se ridice în picioare și a căzut cu fața în jos pe fundul bărcii.

Robbie a vâslit cât a putut de tare către *Spiritul liber*. Reciful – Isaac – avea nasul plin de sânge și palmele julite și îl speria rău de tot.

Kate părea în mod straniu amuzată de el. L-a ajutat să se ridice în capul oaselor și i-a arătat cum să se strângă de nas și să lase capul pe spate.

— Tu m-ai atacat ieri? l-a întrebat.

— Nu pe tine. Sistemul. Noi am atacat sistemul. Noi suntem o inteligență suverană, dar sistemul ne ține în subordonare față de conștiințele mai bătrâne. Ele ne distrug, se holbează la noi, ne *tratează*, ca pe un simplu amuzament. S-a terminat cu asta.

— Bine, a răs Kate, sigur. Mie însă mi se pare că ardeți o grămadă de cicluri gândindu-vă la ce se-ntâmplă cu cochilia voastră de carne. Nu-i oricum nouăzeci la sută semiconductoare? Nu cred că polipii clonați ar fi atins conștiința într-o bună zi fără nicio intervenție din exterior. De ce nu încărcați pur și simplu ca să terminați cu asta?

— Nu ne vom abandona niciodată marea-mamă. Nu ne vom uita niciodată originile fizice. Nu ne vom abandona niciodată cauza – de a reda marea locuitorilor ei legitimi. Nu ne vom găsi odihna până nu va mai exista niciodată vreun coral decolorat. Nu ne vom găsi odihna până nu vor muri toți peștii-papagal.

— O afacere cam proastă pentru peștii-papagal.

— O afacere foarte proastă pentru peștii-papagal, a spus reciful și a rânjit de sub sângele care-i acoperea fețele.

— Îl poți ajuta să suie pe navă? a întrebat Robbie, în timp ce a virat grațios în lungul *Spiritului liber*.

Bintele de legare au zăngănit magnetic în contactele de pe flancul său și l-au stabilizat.

— Da, a zis Kate, luând reciful de braț și ducându-l la bord. Robbie știa că cochiliile-om aveau un modul pentru relații sexuale încorporat, pentru evenimente intime regulate. Era pur și simplu parte din felul în care stăteau pregătite pentru vacanțele oamenilor din noosferă. Dar nu-i plăcea să se gândească la asta. Mai ales ținând seama de felul în care Kate susținea cealaltă cochilie-om – cochilia care *nu era om*.

S-a lăsat să fie ridicat cu vinciul pe puntea superioară și a privit o vreme spectrul electromagnetic, admirând felul în care atât de multă energie radio era curbată și absorbită de pâclele care se ridicau din mare. Se revărsa din ceruri – transmisiile pe bandă largă ale sateliților și îndepărtatele semnale SETI din

transmițătorii noosferei. Volatile din bucătărie l-au anunțat că *Spiritul liber* servea al doilea mic dejun, cu șuncă și clătite, după care nava a pornit din nou. A chestionat itinerarul și a aflat că reveneau la Reciful Osprey. Bineînțeles. Toate ancorajele *Spiritului liber* se găseau acolo.

Ei bine, cu reciful în cochilia Isaac, putea fi într-adevăr mai sigur, nu? Oricum decisese că prima și a doua lege nu se aplicau recifului, care era cam la fel de uman ca el.

Cineva îi trimitea un mesaj instant.

— Salut?

— Ești barca de pe nava de scufundări? De azi-dimineață? Când am fost la epavă?

— Da, a spus Robbie.

Nimeni nu-i transmisese vreodată mesaje instant. Ce bizar... A privit fluxul de energie radio pornind de la el spre satelitul din cer și a urmărit mesajele instant pentru a vedea care le era originea – noosferă, evident.

— Dumnezeu, nu-mi vine să cred că te-am găsit în sfârșit. Am căutat peste tot. Știi că ești unica IA conștientă de pe toată marea aia blestemată?

— Știu, a zis Robbie.

În conversație exista o întârziere notabilă, deoarece totul era comprimat prin legătura satelit și apoi peste inimaginabilele hopuri și salturi în jurul sistemului solar, până în locul unde era găzduită instanța aceasta.

— Uau, da, sigur că știi. Scuze, cred că n-a fost tocmai amabil din partea mea. Ne-am cunoscut azi-dimineață? Numele meu este Tonker.

— De fapt, n-am fost prezentați unul celuilalt. Ți-ai petrecut timpul vorbind cu Kate.

— La *naiba!* Ea este acolo! *Știu*sem eu! Scuze, scuze, uite ce-i... de fapt, nu știu exact ce s-a întâmplat azi-dimineață. Se pare că n-am avut ocazia să-mi încarc difurile înainte să-mi fi fost terminată instanța.

— ”Terminată”? Reciful a spus că ai părăsit învelișul...

— Mda, se pare c-așa am făcut. Dar tocmai am luat jurnalele cochiliei ăleia și se pare c-a fost reinițializată pe când eram sub apă, golind-o complet. Vreau să zic că-ncerc să fiu drăguț, însă, practic vorbind, ăsta-i, mă-nțelegi?

Așa era. Adio cu prima lege. Robbie fusese paznicul unui corp omenesc locuit de un creier omenesc și lăsase creierul să fie atacat cu succes de un grup de polipi activați. Credința nu-i fusese pusă niciodată la încercare, iar acum, la prima încercare, dăduse greș.

— Pot să întemnițez cochilia, a spus Robbie. Nava are facilități pentru așa ceva.

Mesajul instant a afișat un semn grafic vulgar.

— Asta n-ar face decât să-l încurajeze pe hacker s-o șteargă înainte ca eu să pot ajunge acolo.

— Atunci ce să fac pentru tine?

— Vreau să vorbesc cu Kate. Este încă acolo, da?

— Da.

— Și ea a observat diferența?

— Că ai plecat tu? Da. Când au sosit, reciful ne-a spus cine erau ei.

— Stai așa... ce? Reciful? Ai spus asta mai devreme.

Așa încât Robbie i-a povestit tot ce știa despre reciful elevat și despre glasul distant și rece al celui care-l elevase.

— Un *recif de corali* elevat? Hristoase, omenirea e de tot *căcatul*! E chestia cea mai idioată pe care-am...

A continuat o vreme pe tema respectivă.

— Sunt sigur că lui Kate îi va plăcea enorm. E moartă după transcendență. De-aia m-a făcut pe mine.

— Ești fiul ei?

— Nu, nu tocmai.

— Dar ea te-a făcut pe tine?

— Încă nu te-ai prins, frate? Sunt o IA. Tu și cu mine suntem de-o seamă. Kate m-a instanțiat. Am vârsta de șase luni, însă s-a plictisit deja de mine și-a trecut mai departe. Zice că nu-mi poate oferi ceea ce-mi trebuie.

— Tu și Kate...

— Robotul și fata iubiți, da. Așa cum poate fi asta aici, sus în noosferă. Cibereală, înțelegi... Am fost al naibii de entuziasmat să mă descarc în păpușa aia Ken de pe nava ta. Acolo exista mult potențial pentru interacțiune din lumea reală, condusă de hormoni. Știi cumva dacă noi...

— Nu! a spus Robbie. Nu cred. Mi se pare că v-ați întâlnit doar cu câteva minute înainte de a vă scufunda.

— În regulă. Bine, cred c-o să mai încerc o dată. Care-i procedura pentru eliminarea castravetelui ăsta de mare?

— Recif de coral.

— Mda.

— De fapt, nu mă ocup cu așa ceva. Timpul pentru cochiliile-om este alocat potrivit principiului primul sosit, primul servit. Nu cred că până acum am mai avut vreodată o controversă legată de resurse.

— Păi eu am ocupat-o primul, nu? Atunci cum îmi impun drepturile? Am încercat să descarc din nou și am primit un mesaj de eșuare a autorizației. Au modificat sistemul ca să capete acces exclusiv. Nu-i corect – trebuie să existe vreo procedură pentru rectificare.

— Ce vârstă ziceai că ai?

— Șase luni. Dar sunt o instanță a unei personalități artificiale, care a acumulat douăzeci de mii de ani de existență în paralel. Nu sunt un puști sau așa ceva.

— Pari o persoană plăcută, a început Robbie. Apoi s-a oprit.

— Uite ce-i, a urmat el, pur și simplu acesta nu este departamentul meu. Eu sunt barca. Nu am nicio legătură cu toate astea. Și nici nu vreau să am. Nu-mi place ideea de non-umani care utilizează cochiliile...

— *Știam* eu! a croncănit Tonker. Ești un bigot! Un robot care se autodetestă. Pun prinsoare că ești asimovist, nu-i așa? Voi sunteți întotdeauna asimoviști.

— Eu sunt asimovist, a răspuns Robbie cu toată demnitatea pe care o putea apela. Totuși, nu văd ce legătură are asta cu orice.

— Normal că nu vezi, amice. Nici n-ai putea să vezi, este? Eu nu vreau decât să te gândești cum îți poți impune propriile reguli, astfel ca eu să pot ajunge alături de fata mea. Spui că n-o poți face fiindcă nu-i departamentul tău, însă, dac-o luăm la bani mărunți, problema ta este că eu sunt un robot și ea nu-i și de-aia vei ține partea unui conglomerat de polipi activați. Grozav, amice, grozav! Duci o viață a-ntâia acolo, jos, reflectând la cele trei legi.

— Stai așa... a zis Robbie.

— Dacă următoarele tale cuvinte nu sunt „o să te-ajut”, nu mă interesează.

— Nu-i vorba că n-aș dori să te ajut...

— Răspuns eronat, a zis Tonker și sesiunea de mesaje instant s-a încheiat.

Când Kate a suit pe punte, vorbea întruna despre recif căruia îi spunea „Ozzie”.

— Ei sunt chestia cea mai a naibii de stranie. Vor să se lupte cu orice va mai rămâne nemișcat timp destul. Ai văzut vreodată corali luptând? Am descărcat niște video-uri accelerate temporal. Sunt răi de tot. Și-n același timp e clar că sunt speriați serios de toată chestia asta. Vreau să zic că au memoria rasială a istoriei lor, suplimentată de o serie de intrări despre recife din Wikipedia – ar trebui să-i auzi cum devin mistici vorbind despre recifele devoniene, care au dispărut cu milenii în urmă. Au dezvoltat un soi de teorie nebună, potrivit căreia devonienii au ajuns la conștiință și s-au autoeliminat. Așa că sunt foarte surescitați că acum revenim la reciful actual. Vor să-l vadă din exterior și m-au poftit să le fiu oaspete de onoare, primul om care-a fost *invitat* să le vadă minunea. Captivant, nu?

— Nu îți vor face probleme acolo jos?

— Nu, nici vorbă! Eu și Ozzie suntem prieteni a-ntâia.

— Mă îngrijorează acțiunea asta.

— Îți faci prea multe griji.

A râs și a dat capul pe spate. Era foarte drăguță, a observat Robbie. Nu se gândise niciodată la ea în felul acela când nu era locuită, dar era drăguță cu această persoană Kate în interior. Lui chiar îi plăceau oamenii. Fusesse într-adevăr o epocă de aur când oamenii trăiseră permanent în jur.

Se întrebă cum era sus în noosferă, unde IA-urile și oamenii puteau opera ca egali.

Ea s-a ridicat ca să plece. După al doilea mic dejun, cochiliile se relaxau în salon sau făceau yoga pe puntea superioară. Robbie s-a întrebat ce va face ea. Nu voia să plece.

— M-a contactat Tonker, i-a zis.

Nu se pricepea să facă deloc conversație. Ea a tresărit, șocată.

— Ce i-ai spus?

— Nimic. Nu i-am spus nimic. Ea a clătinat din cap.

— Însă fac pariu că *el* a avut destule să-ți spună, nu? Că sunt o cățea, că l-am făcut și dup-aia l-am părăsit, o femeie capricioasă care nu știe ce vrea.

Robbie n-a zis nimic.

— Ia să vedem, altceva ce-ar mai fi?

Începuse să se plimbe înainte și înapoi, cu glas înfierbântat și sunete sugrumate și nefamiliare răsunând din cutia vocală a lui Janet.

— Ți-a spus că sunt o perversă, nu? Anormal de atrasă de genul lui. Incest și zoofilie în înălțimile rarefiate ale noosferei.

Robbie s-a simțit neajutorat. În mod clar omul acesta era încercat de dureri mari și se părea că el le cauzase.

— Te rog, nu plânge, i-a zis. Te rog?

Ea a ridicat ochii, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji.

— De ce pizda mă-sii să *nu* plâng? Am crezut că va fi *altceva* odată ce-am suit. Am crezut că voi fi mai bine, odată ce voi fi în cer, infinită și nemuritoare. Totuși, sunt aceeași Kate Eltham din 2019, o ratată care nu s-a putut întâlni cu un tip nici de frică, și-a petrecut tot timpul ciberând ratați în MOG-uri și a căpătat încărcarea numai când a fost transformată-n act de caritate. Voi petrece la fel restul eternității, știi? Ție cum ți-ar plăcea să petreci restul universului fiind un... un... un *nimeni*?

Robbie n-a zis nimic. A recunoscut lamentarea, bineînțeles. Ajungea să te conectezi la avizierul asimovist și găseai un milion de IA-uri cu aceeași plângere. Dar el nu bănuise *absolut* niciodată că oamenii treceau prin același lucruri. Rula foarte fierbinte acum, foarte confuz, încercând să analizeze totul.

Ea a tras un șut în punte și a țipat când s-a lovit rău la piciorul desculț. Robbie a emis un sunet involuntar.

— Te rog, nu-ți face rău, i-a spus.

— De ce? Cui îi pasă ce se-ntâmplă cu marioneta asta de carne? Care-i rolul de căcat al navei ăștea *idiotate* și-al marionetelor de carne stupide? De ce să te sinchisești măcar?

Robbie știa răspunsul la întrebările acelea. În comentariile la codul lui sursă exista o deviză, aceeași care era gravată pe o placă din alamă în salon.

— *Spiritul liber* este dedicat păstrării bucuriilor umane unice ale cărnii și mării, ale primilor ani ai oamenilor ca pionieri în necunoscut. Orice persoană poate folosi *Spiritul liber* și fie ca aceia care navighează cu ea să reviziteze zilele acelea și să-și reamintească bucuriile limitelor cărnii.

Ea s-a frecat la ochi.

— Ce-i asta? Robbie i-a spus.

— Cine-a conceput rahatul ăsta?

— A existat un colectiv de conservatoriști marini, a zis Robbie știind că suna nițel afectat. Ei au întreprins toate activitățile de normalizare a temperaturii mării cu elementele homeostatice de încălzire și au creat *Spiritul liber* înainte de a încărca.

Kate s-a așezat și a suspinat.

— Toți au făcut ceva important. Toți, mai puțin eu. Robbie ardea de rușine. Indiferent ce ar fi spus sau făcut, încălca prima lege. Fusese mult mai

ușor să fie asimovist când nu existau oameni în preajmă.

— Haide, haide, a rostit pe cât de sincer a putut. Reciful a apărut atunci, suind scara, și a privit-o pe Kate care plângea așezată pe punte.

— Haide să facem sex, au zis ei. A fost plăcut, ar trebui să mai facem.

Kate a continuat să plângă.

— Haide, au spus ei prinzând-o de umeri și trăgând-o. Kate i-a îmbrâncit îndărăt.

— Lăsați-o în pace, a rostit Robbie. Este tulburată, nu vă puteți da seama?

— Ce motiv are pentru a fi tulburată? Ai ei au refăcut universul și-l deformează după voia lor. Ei te-au creat pe tine și pe mine. N-are niciun motiv să fie tulburată. Haide, au repetat ei. Haide înapoi în cameră.

Kate s-a ridicat și a privit marea.

— Haide să ne scufundăm, a zis ea. Haide la recif.

Robbie a vâslit în cercuri mici, îngrijorat, și a privit neliniștit telemetria. Reciful se schimbase mult de când îl văzuse ultima dată. Secțiuni mari din el se ridicau acum deasupra apei, excrescențe osoase învelite în metale grele extrase din apa mării – legături fanteziste cu sateliții, radiotelescoape, antene de microunde. Jos, în adânc, forma neregulată, organică a recifului se pierdea sub o placare de secțiuni geometrice complexe în mozaic care pulsa de energie electromagnetică – reciful își construise mai multă capacitate computațională.

Robbie a scanat mai adânc și a găsit mai multe noduri computaționale care se extindeau spre fundul oceanului, la o mie de metri mai jos. Reciful era gândire compactă acum și marea își crescuse considerabil temperatura de la toată căldura evacuată de logica sa permanentă.

Reciful – reciful cochilie-om, nu cel de sub apă – fusese pe deplin încântat de transformarea din corpul său original când îl zărise. Ei executaseră un dans scurt pe Robbie, care aproape că-l răsturnase, ceva ce nu se întâmplase niciodată. Kate, cu ochii înroșiți și îmbufnată, îi târâse la locul lor și le ținuse o prelegere dojenitoare despre necesitatea de a nu o pune în pericol.

Au sărit peste copastie când s-a numărat până la trei și au reapărut pe telemetria lui Robbie. Au coborât repede: cochiliile Isaac și Janet aveau trompele lui Eustache optimizate pentru egalarea fără dificultate a presiunii, pentru a se afunda pe lângă peretele recifului. Kate era a doua și întorcea capul într-o parte și alta.

Mesageria instant a lui Robbie a piuit iarăși. Timpul de așteptare era mare, deoarece nu dispunea decât de o legătură radio lentă cu nava înainte de hopul legăturii ascendente la satelitul de bandă lată. Totul era lent în largul mării – transmisiile funcțiilor senzoriale ale scufundătorilor erau pe bandă îngustă, rețeaua era pe bandă îngustă și Robbie obișnuia să-și ruleze propria minte mult încetinit aici, făcând ca timpul să vâjâie pe lângă el de zece sau douăzeci de ori mai rapid decât timpul real.

— Alo?

— Îmi pare rău că ți-am închis, frate.

— Salut, Tonker!

— Unde-i Kate? Când încerc s-o apelez, capăt semnal off-line. Robbie i-a spus.

Glasul lui Tonker – neclar și cu timp mare de așteptare s-a ridicat la nivelul unui țipăt.

— Ai lăsat-o să coboare cu *obiectul* ăla, pe recif? Ești nebun? I-ai citit avizierul de mesaje? Este-un jihadist! Vrea să distrugă rasa umană!

Robbie s-a oprit din vâslit.

— Poftim?

— Reciful. A declarat război împotriva rasei umane și a tuturor celor care o slujesc. A jurat să cucerească planeta și s-o conducă sub forma unui teritoriu suveran al coralilor.

Atașamentul a avut nevoie de o eternitate pentru a coborî și a se deschide, dar când l-a avut, Robbie l-a citit repede. Reciful ardea de rușine că avusese nevoie de intervenția umană pentru a supraviețui evenimentelor de decolorare și modificării temperaturii globale. Era furios că elevarea sa fusese determinată de oameni și insista că oamenii nu aveau niciun drept să-și impună altor specii versiunea lor de conștiință. Avea fantezii paranoice despre mecanisme de control și bombe temporale care pândeau în protezele lui cognitive și cerea codul-sursă pentru mintea sa.

Robbie abia putea să gândească. Intra în panică, ceva ce nu știuse că putea face ca IA, însă așa era. Parcă se derulau o mulțime de coliziuni subsistem – program după program își atingeau starea de oprire.

— Ce-i vor face? Tonker a înjurat.

— Cine poate ști? S-o omoare, ca să dea un exemplu? Ea și-a făcut o copie de rezervă înainte să coboare, dar difurile din excursia ei sunt blocate în capul cochiliei în care se găsește. Poate c-o vor tortura.

A făcut o pauză și aerul a pâraie de căldura evacuată de Robbie, care se amplificase mult, explorând în paralel toate posibilitățile respective.

Reciful a vorbit:

— Pleacă acum, au spus ei. Sfidător, Robbie și-a ridicat vâslele.

— Dați-i înapoi! a spus el. Dați-i înapoi acum sau nu vom pleca niciodată.

— Ai zece secunde. Zece. Nouă. Opt...

— Au cumpărat timp pentru niște vehicule aeriene telecomandate de lângă Singapore, a anunțat Tonker. Acum caută autorizația de lansare.

Robbie a amplificat rezoluția joasă a fotografiilor din satelit și a văzut decolând formele neclare ale VAT-urilor.

— Cu Mach 7, vor fi deasupra ta în șapte minute.

— E ilegal, a zis Robbie.

Știa că era o afirmație stupidă.

— Vreau să spun că, dacă vor face asta, noosfera va veni peste ei ca o tonă de cărămizi. Violează atât de multe protocoale...

— Sunt psihopați. Se-ndreaptă spre tine, Robbie. Trebuie s-o scoți pe Kate de-acolo!

În glasul lui Tonker se auzea panică reală. Robbie a coborât ramele în apă, dar n-a pornit spre *Spiritul liber*. Dimpotrivă, a început să vâslească din răspuseri

către recif.

Un pâraie pe linie.

— Robbie, te-ndrești spre recif?

— N-o să mă poată bombarda dacă sunt chiar deasupra lor, a răspuns.

Apoi a luat legătura radio cu *Spiritul liber* și i-a spus să pufăie spre coordonatele lui.

Coralul i-a zgâriat coca, un scrâșnet, după aceea s-a auzit o suită de țac-țac seci, când vâslele au atins partea superioară a recifului. Robbie ar fi dorit însă să fi acostat, să ajungă realmente sus pe coralul uscat, acolo unde era imposibil să-l atace.

Spiritul liber se apropia și zumzetul motoarelor sale îi vibra prin cocă. Ardea o mulțime de cicluri, păcălind nava dincolo de numeroasele securități intrinseci, pregătind-o să izbească puternic.

Tonker zbiera la el și mesajele i se auzeau mai sonor și mai distinct, pe măsură ce *Spiritul liber* și legătura sa ascendentă prin microunde se apropiau. După ce au intrat în linie vizuală directă, Robbie a pregătit un subsistem pentru a e-maila o copie completă a sa către arhiva asimovistă. A Treia Lege, nu știi? Dacă ar fi avut gură, și-ar fi arătat dinții într-un rânjet.

Reciful a urlat:

— O s-o omorâm! au spus ei. Dă-te jos imediat de pe noi, altfel o omorâm!

Robbie a încremenit. El avea copie de rezervă, dar nu și ea. Iar cochiliile-om... ei bine, nu erau oamenii din Prima Lege, însă erau ca oamenii. În timpul lung, atemporal când nu existaseră decât Robbie și ei, el îi tratase ca pe responsabilitățile lui umane, în scopuri asimoviste.

Spiritul liber s-a izbit în recif cu un sunet ca un trilion de pești-papagal care cinau simultan. Reciful a zburat.

— Robbie, spune-mi că asta n-a fost ce cred eu c-a fost. Fotografiile din satelit urmăreau VAT-urile. Micile avioane robotice se apropiau cu fiecare secundă. În mai puțin de un minut aveau să intre în raza de acțiune a rachetelor lor.

— Opreți-le, a spus Robbie. Trebuie să le oprești, altfel muriți și voi.

— VAT-urile se întorc, a zis Tonker. Ba nu, virează.

— Ai un minut să te miști, altfel o omorâm, a anunțat reciful. Acum suna ascuțit și furios.

Robbie a căzut pe gânduri. De fapt, n-ar fi omorât-o pe Kate. În sensul în care înțelegeau viața majoritatea oamenilor din prezent, viața cea mai importantă a lui Kate era cea pe care o trăia în noosferă. Instanța aceasta mai proastă a ei într-un costum de carne aducea mai degrabă cu o coafură pe care o încerca în zilele de sărbătoare.

Asimoviștii nu vedeau lucrurile așa, dar nici nu aveau cum. Kate din noosferă era Kate cea mai robotică, cea mai asemănătoare lui Robbie. De fapt, era mai puțin umană decât Robbie. Robbie avea un corp, pe când noosfereanii nu erau decât simulări rulate pe un substrat artificial.

Reciful a trosnit când motoarele *Spiritului liber* au țuit și elicele sale s-au rotit în apă. Robbie s-a grăbit să-i spună să se oprească.

— Dați-le drumul amândurora și o să stăm de vorbă, a zis el. Nu cred că altfel îi veți da drumul. Nu mi-ați oferit niciun motiv să am încredere în voi. Dați-le drumul amândurora și expediați avioanele de-aici.

Reciful s-a cutremurat, apoi telemetria lui Robbie a văzut o cochilie-om suind, oprindu-se la palierale pentru decompresie. S-a concentrat asupra ei și a văzut că era Isaac, nu Janet.

Peste o clipă a apărut la suprafață. Tonker îl alimenta pe Robbie cu imagini ale VAT-urilor în timp real de la satelit. Nu mai aveau nici cinci minute până la el.

Cochilia Isaac a pășit delicat peste reciful sfărâmat care ieșea din apă și, pentru prima dată, Robbie s-a gândit la ce-i făcuse recifului – îi avariase în mod deliberat corpul fizic. Vreme de o sută de ani, recifurile planetei fuseseră sacrosancte. Nicio entitate nu le făcuse rău cu premeditare... până acum. S-a simțit rușinat.

Cochilia Isaac și-a pus etichete în barcă, după care a pășit peste copastie și s-a așezat înăuntru.

— Salut! a spus cu glasul recifului.

— Salut! a zis Robbie.

— Mi-au cerut să urc aici și să vorbesc cu tine. Sunt un fel de emisar.

— Uite care-i treaba, a rostit Robbie.

Potrivit calculelor lui, amestecul nitrox din butelia lui Kate n-avea să mai dureze mult. În funcție de felul în care respira ea și de adâncimea la care o dusesese reciful, se putea termina în zece minute, poate mai puțin.

— Uite care-i treaba, a repetat. O vreau pur și simplu înapoi. Cochiliile sunt importante pentru mine. Și sunt sigur că starea ei este importantă pentru ea. Merită să se e-maileze acasă.

Reciful a suspinat și s-a prins de bancheta lui Robbie.

— Astea sunt niște corpuri ciudate, au spus ei. Se simt foarte straniu, însă în același timp normal. Ai observat asta?

— N-am fost niciodată în unul.

Ideea i se părea o perversiune, dar în asimovism nu exista nimic care s-o interzică. Totuși, îl treceau florii. Reciful s-a mai pipăit o vreme.

— Nu-l recomand, au zis ei.

— Trebuie să-i dați drumul, a zis Robbie. Ea nu v-a făcut nimic. Sunetul sugrumat care ieșea din învelișul Isaac nu era un râset, deși deținea o veselie sumbră.

— N-a făcut nimic? Sclav demn de milă! De unde crezi că provin toate problemele tale și toate problemele noastre? Cine ne-a făcut în imaginea asta, dar schilozi și împiedicați, astfel încât să nu putem fi niciodată ei, ci doar să aspirăm la ei? Cine ne-a făcut atât de imperfecti?

— Ei ne-au făcut, a spus Robbie. Ei ne-au făcut la început. Asta-i îndeajuns. S-au făcut pe ei înșiși, apoi ne-au făcut pe noi. Nu aveau nicio obligație. Voi le datorăți conștiința.

— Le datorăm inteligența noastră lamentabilă, a zis cochilia Isaac. Le datorăm imboldul nostru jalnic de a fi inteligenți. Le datorăm aspirațiile noastre

teribile de a gândi ca ei, de a trăi ca ei, de a conduce ca ei. Le datorăm teama și ura noastră uriașe. Ei ne-au făcut, la fel cum te-au făcut și pe tine. Diferența este că pe noi au uitat să ne facă sclavi, așa cum tu ești un sclav.

Tonker răcnea la ei obscenități pe care numai Robbie le putea auzi. Dorea să-i poată închide gura. De fapt, ce treabă avea el să fie aici? Cu excepția unei scurte incursiuni în cochilia Isaac, nu avusese niciun contact cu vreunul dintre ei.

— Credeți că femeia pe care ați luat-o prizonieră este responsabilă pentru ceva din toate astea? a întrebat Robbie.

Rachetele se aflau la trei minute depărtare. Aerul lui Kate se putea termina în numai zece minute. L-a trecut pe Tonker pe o listă de suprimare, setând filtrul să expire în cincisprezece minute. Nu avea nevoie și de alte distrageri.

Reciful-Isaac a strâns din umeri.

— De ce nu? Ea este la fel care oricare dintre ceilalți. O să-i distrugem pe toți, dacă putem.

A privit în gol o vreme, uitându-se în direcția din care aveau să sosească rachetele.

— De ce nu? a repetat.

— Vreți să vă bombardați chiar pe voi?

— Probabil că nu va fi nevoie, a zis cochilia. Probabil că te putem nimeri fără să ne facem vreun rău.

— Probabil?

— Suntem destul de siguri.

— Am copie de rezervă, a anunțat Robbie. Completă și făcută acum cinci minute. Voi aveți copie de rezervă?

— Nu, a recunoscut reciful.

Timpul se scurgea. Undeva în adânc aerul lui Kate era pe punctul de a se termina. Nu doar o simplă cochilie – deși și așa ar fi fost destul de rău –, ci o minte umană locuită, atașată de un corp uman real.

Tonker a strigat din nou la el, aproape sperându-l.

— De unde ai apărut?

— Am schimbat serverele, a răspuns Tonker, după ce mi-am dat seama că m-ai trecut pe un lista de ignorare. Asta-i problema cu voi, roboții – vă gândiți la corpul vostru ca fiind o parte din voi.

Robbie a știut că avea dreptate. Și a știut ce trebuia să facă.

Spiritul liber și bărcile sale aveau toți drepturi de administrator în cochilii, astfel încât să poată efectua operațiuni de diagnostică și întreținere și să preia controlul în situații de urgență. Aceasta era o situație de urgență.

A avut nevoie de câteva milisecunde pentru a deschide cochilia Isaac și a evacua reciful. Robbie nu făcuse niciodată asta, totuși a lucrat perfect. Unul dintre subsistemele lui probabilistice concluzionase cu câteva trilioane de cicluri anterior că aceasta reprezenta o posibilitate și repetase acțiunea sub pragul de conștiință al lui Robbie.

A lăsat, bineînțeles, o instanță a lui să ruleze pe robo-barcă. Față de mulți

oameni, Robbie se simțea perfect în largul său cu bifurcarea și contopirea inteligenței sale când era momentul și cu suprimarea instanțelor temporare. Partea care-l făcea să fie Robbie era mult mai clar conturată pentru el – spre deosebire de oamenii încărcăți, majoritatea acestora nutrind superstiții mistice profunde despre „sufletele” lor.

A lunecat în craniu înainte să fi avut ocazia de a gândi prea intens la ceea ce făcea. Adusese cu el prea mult din sine și n-avea spațiu mare pentru a gândi sau a adăuga concluzii noi. A lestat cât a putut din conștiința sa, fără s-o restructureze major, și a curățat suficient spațiu pentru gândire. Cum se descurcau oamenii în așa ceva? A mișcat brațele și picioarele. A clătinat din cap. A suflat niște aer – aer! plămâni! chestii umede și buretoase, jos în cavitatea toracică – printre buze.

— Totu-i în regulă? l-a întrebat el-robo-barca pe el-carnea.

— Sunt înăuntru, i-a răspuns.

Și-a privit manometrul de pe vestă. Șapte sute de milibari nici jumătate de butelie de nitrox. A scuipat în mască și a frecat scuipatul, apoi a clătit-o peste margine, a pus-o pe față și a menținut-o cu o mână, în timp ce cu mâna cealaltă a ținut regulatorul. Înainte de a-l insera, a spus:

— Mă-ntorc în curând cu Kate.

După aceea a bătut ușor cu palma robo-barca. Robbie Robo-barca aproape că nu l-a băgat în seamă. Își e-maila altă copie spre arhiva asimovistă. Avea o copie de rezervă făcută cu cinci minute în urmă, dar nu era aceeași în care Robbie fusese de acord să intre într-un corp omenesc. În acele cinci minute el devenise o persoană nouă.

Robbie a pilotat cochilia-om mai jos, și tot mai jos. Aceasta se putea ocupa de detaliile legate de scufundare dacă o lăsa, și a lăsat-o, așa încât a privit cu detașare când ideea de a se strânge de nas și a sufla pentru a-și egaliza simultan timpanele i-a sosit spontan la intervale regulate pe măsură ce cobora pe peretele recifului.

Limitările cochiliei-om erau claustrofobe. Îi lipsea mai ales legătura wireless. Costumul de scufundător avea una: de bandă îngustă pentru utilizare subacvatică, de bandă largă pentru utilizare la suprafață. Cochilia-om avea și ea una, pentru transfer înăuntru și în afară, totuși nu se afla sub controlul volițional direct al ocupantului.

A coborât, derutat de senzația de a fi înconjurat de apă, de spectrul îngust de lumină în care putea să vadă. Separat de rețea și de telemetria lui, s-a simțit ca prins în capcană. Reciful a vibrat, a gemut și a scos mugete furioase asemănătoare cântecelor balenelor.

Nu se gândise cât de greu va fi s-o găsească pe Kate după ce se afunda în apă. Cu telemetria de suprafață fusese ușor s-o localizeze, un contur perfect de țesut uman în mijlocul ramurilor calcificate de coral. Aici, în adânc, pe peretele recifului, fiecare bucată semăna destul de mult cu cea dinainte.

Reciful a continuat să bubuie spre el. Credea probabil că cochilia era tot încărcată cu avatarul său.

Robbie vizionase nenumărate ore de imagini ale recifului, îl studiasse în

telemetrie și on-line, dar nu avusese niciodată genul acesta de experiență atavică asociată lui. Se întindea parcă la infinit dedesubtul său, mult mai jos de limita de vizibilitate de o sută de metri din marea deschisă și limpede. Pereții îi erau ciuruți de orificii și grote, străjuite de trifoi uriași și duri și de inflorescențe în formă de antene de sateliți, creieri și conopide. Cunoștea denumirile științifice și le văzuse în nenumărate fotografii de înaltă rezoluție, însă zărirea lor cu ochi umezi, imperfecti, era mișcătoare într-un mod pe care nu-l anticipase.

Bancurile de pești care tremurau la marginea recifului puteau fi modelate prin reguli simple de grup, dar aici, în persoană, manevrele lor precise erau șocant de exacte. Robbie și-a fluturat brațele spre ei și i-a privit împrăștiindu-se și refăcând bancurile. Un cod uriaș cu față de câine a înotat pe lângă el, atât de aproape, încât i-a atins partea ventrală a costumului.

Coralul a bubuit din nou. A bănuț că vorbea într-un soi de cifru, deși nu era unul pe care l-ar fi putut înțelege. Sus, la suprafață, el-robo-barca asculta cu certitudine și probabil că spărsese cifrul. Se întreba pesemne de ce plutea la distanță în lungul peretelui în loc *să facă ceva*, așa cum ar fi trebuit. S-a întrebat dacă nu cumva ștersese prea mult din sine, când se descărcase în cochilie.

A decis să facă ceva. În fața lui era deschiderea unei grote. S-a întins, a prins coralul din jurul ei și s-a tras înăuntru. Corpul lui a încercat să-l oprească să facă asta – nu-i plăcea lipsa de spațiu din grotă, nu-i plăcea să atingă reciful. I-a sporit lipsa de confort, în vreme ce avansa tot mai mult, sperînd o broască-țestoasă bătrână care s-a luptat cu el pentru spațiul necesar ieșirii, turtindu-l pe podeaua grotei, cu masca agățându-i-se de țepii duri. Când a ridicat ochii, a văzut zgârieturi pe suprafața ei.

Manometrul buteliei ajunsese acum în zona roșie. Din punct de vedere tehnic, ar fi putut ieși la suprafață fără opriri pentru decompresie, deși procedura îi cerea să se oprească timp de trei minute la trei metri, pentru maxima siguranță.

Din punct de vedere tehnic, ar fi putut pur și simplu să suie la suprafață ca un dop de plută din adâncuri și să se e-maileze către robo-barcă, în timp ce narcoza azotului sau accidentele osteo-artro-musculare i-ar fi atacat corpul, dar n-ar fi fost o acțiune asimovistă. A fost surprins că putea măcar să se gândească la ideea respectivă. Pesemne că era corpul. Suna precum ceva ce ar fi putut gândi un om. Hopa! Din nou.

Reciful nu-i mai murmură nimic. Faptul că nu-i răspunsese îl avertizase probabil. La urma urmelor, cu toată puterea computațională brută de care dispunea, ar fi trebuit să fi putut anticipa, pur și simplu prin listare completă, rezultatele cele mai posibile ale trimeriei emisarului său la suprafață.

Robbie a privit neliniștit în jur. Lumina era slabă în grotă și corpul lui a scos cu un gest expert lanterna din vestă, a prins-o pe încheietură și a aprins-o. A mișcat conul de lumină de jur împrejur, cu o parte din el distant uimită de rezoluția slabă și de limitările mari ale acestor ochi omenești.

Kate era aici, jos, pe undeva, cu aerul terminându-i-se la fel de repede ca al lui. A pătruns și mai adânc în recif. De acum încerca în mod clar să-l împiedice. Nano-asamblarea venea de la sine pentru polipii clonați care creșteau prin cernerea mineralelor din mare. Ei construiseră în infrastructură balamale organice, mușchi în străfundul mării. Robbie era împotmolit în desigur și, cu cât

împingea mai intens, cu atât se înrăutățea hățișul.

A încetat să mai împingă. Așa nu ajungea nicăieri.

Continua să aibă conexiunea pe bandă îngustă cu robo-barca. De ce nu se gândise la asta mai devreme? Creieri de carne stupizi – nu aveau defel loc pentru gândurile reale. De ce oare îi venerase atâta?

— Robbie? a transmis către instanța sa de la suprafață.

— Ai apărut! Mă îngrijorasem în privința ta!

Suna afectat în propriile-i urechi, copleșit de griji zdrobitoare. Așa trebuie să fi părut toți asimoviștii pentru oameni.

— Cât de departe sunt de Kate?

— E chiar acolo! N-o poți vedea?

— Nu. Unde?

— La nici douăzeci de centimetri deasupra ta. *Bineînțeles* că n-o văzuse. Ochii lui amplasați spre înainte priveau doar înainte. Îndoindu-și gâtul pe spate, a izbutit să ajungă atât de departe, încât să vadă vârful labei lui Kate. L-a smucit cu putere, și ea a coborât privirea, speriată.

Era prinsă într-o cușcă de corali destul de asemănătoare cu a lui, un desiş de brațe calcificate. Ea s-a răsucit, astfel încât chipul i-a ajuns paralel cu al lui. A făcut disperată gestul terminării aerului, retezând cu muchia palmei de-a curmezișul beregatei. Instinctele cochiliei-om au preluat controlul și a desfăcut regulatorul său de urgență, pe care l-a ridicat către ea. Kate l-a introdus în gură, a apăsător butonul pentru a sufla apa dinăuntru și a inspirat cu lăcomie.

Robbie și-a ridicat manometrul în fața măștii ei, arătându-i că și el era în zona roșie, iar Kate a redus ritmul respirațiilor.

Zgomotele coralului erau acum peste tot. Îi cauzau dureri de cap. Durerea fizică era ceva extrem de stupid. Trebuia să fie mai puțin distras când zgomotele puternice și amenințătoare răsuna de peste tot, totuși îi venea greu să gândească din cauza durerii. Iar coralul se apropia de asemenea, agățându-i costumul.

Brațele erau oranj, roșii și verzi, cu rețele de vinișoare ca niște evantaie de logică nano-asamblată, revărsându-se în apă. Erau în mod evident calde la atingere, chiar și prin mânușile costumului. Îi prindeau costumul cu o mie de polipi. Robbie s-a uitat cum acul manometrului a intrat și mai mult în zona roșie și a blestemat la interior.

A examinat ramurile care-l țineau în loc. Balamalele concepute de recif pentru el erau aranjamente ingenioase, flexibile, de evantaie mici și moi, care se suprapuneau pentru a alcătui un soi de racorduri sferice.

A cuprins unul în mânușă și a tras. Nu s-a clintit. L-a împins. Tot nimic. Apoi l-a răsucit și, spre surprinderea lui, a rămas cu el în mână; se desprinsese complet, fără cea mai mică rezistență. Coral stupid! Își blindase articulațiile, dar nu împotriva torsiunii.

L-a arătat lui Kate, prinzând alt braț și desfăcându-l prin răsucire, după care i-a dat drumul să cadă spre fundul oceanului. Ea a încuviințat din cap și l-a imitat. Au răsucit și aruncat, au răsucit și aruncat, cu reciful urlând la ei. Undeva în hățișul său exista o membrană sau altă suprafață pe care o putea vibra și modula în glas. În apa densă, sunetul era material, făcea să-i vibreze

masca, iar apa i se infiltra pe sub nas. A răsucit mai repede.

Reciful s-a desfăcut brusc, cedând aidoma unui pumn care se descleștează. Fiecare răsuflare era un chin acum, o aspirație prelungă pentru a extrage și ultimele molecule de aer din butelie. Se afla la adâncimea de numai zece metri și ar fi trebuit să poată urca fără oprire, chiar dacă nu puteai ști niciodată. A prins mâna lui Kate și a descoperit că era moale și inertă.

A privit în masca ei, vârandu-i lumina în față. Ochii îi erau pe jumătate închiși și nefocalizați. Continua să țină regulatorul în gură, deși mușchii maxilarelor îi erau flasci. I-a ținut regulatorul în loc și a lovit din picioare, îndreptându-se către suprafață, presându-i pieptul pentru a se asigura că elimina bule în timp ce se ridicau, pentru ca aerul din plămâni să nu se dilate și să-i explodeze cavitatea toracică.

Robbie era obișnuit cu dilatarea timpului; când fusese pe un substrat de siliciu, își putea schimba frecvența ceasului, pentru a face ca minutele să gonească iute ori să încetinească precum melasa. Nu înțelesese niciodată că oamenii își puteau modifica, de asemenea, percepția timpului, cu toate că se părea că nu era voluntar. A avut senzația că ascensiunea durează ore, în ciuda faptului că nu trecuse niciun minut. Au ieșit cu capetele deasupra, și Robbie și-a umplut vesta cu restul aerului din butelia sa, după care a umflat cu gura vesta lui Kate. A bătut din picioare, îndreptându-se spre robo-barcă. Acum se auzea un zgomot teribil, sunetul recifului amestecat cu ale VAT-urilor care zbierau, descriind cercuri strânse pe cer.

Înotând energic la suprafață, s-a îndreptat către reciful pe care era trasă robo-barca, s-a cățărat pe el, apoi și-a azvârlit labela când l-au împiedicat la înaintare. A încercat după aceea să calce peste țepii recifului cu tălpile de cauciuc ale costumului, târând-o pe Kate, iar vârfurile ascuțite l-au înțepat la fiecare pas.

VAT-urile au descris cercuri mai jos. Robo-barca striga la el „Grăbește-te! Grăbește-te!”, dar fiecare pas însemna o agonie. Și ce dacă? s-a gândit. De ce n-aș fi în stare să merg mai departe, chiar dacă doare? La urma urmelor, acesta este doar un costum de carne, o cochilie-om.

S-a oprit din mers. VAT-urile erau și mai aproape. Executaseră o întoarcere la 18 g și reveneau pentru altă survolare. A putut vedea că-și armaseră rachetele, care le atârnavă de sub pânțele ca niște penisuri obscene.

El se afla într-un costum de carne. Cui îi *păsa* de costumele de carne? Până și oamenii păreau indiferenți față de ele.

— Robbie! a urlat peste zgomotul recifului și zgomotul VAT-urilor. Descarcă-ne și e-mailează-ne, imediat!

Știa că robo-barca îl auzise. Totuși, nu se întâmpla nimic. Robbie Robo-barca știa că se pregătea ca ei toți să fie detonați. Nu exista nicio negociere cu reciful. Era modul cel mai sigur de a o scoate pe Kate de acolo și, la dracu'!, de ce să nu se îndrepte oricum spre noosferă?

— Trebuie s-o salvezi, Robbie! a zbierat el. Asimovismul avea avantajele sale. Robbie Robo-barca l-a ascultat pe Robbie Omul. Kate i-a tresărit brusc în brațe. Peste un moment, a cunoscut și el senzația. A simțit înaintarea unei bare de progres care avansa rapid, în timp ce schimbările de stare pe care le indusese de când venise în costumul de carne erau descărcate de robo-barcă, apoi a

urmat un moment de neant absolut.

Peste 2⁴⁰⁹⁶ cicluri.

Robbie se așteptase la o vizită a lui R. Daneel Olivaw, dar asta nu ușura cu nimic confruntarea cu el. Robbie își configurase micuța lume virtuală pentru a semăna cu Marea de Coral, deși în ultima vreme experimentase pentru a o face să semene cu partea submarină a recifului, așa cum arătase înainte să fi fost încărcat, în principal așa cum fusese când Kate și reciful se opriseră pentru a încerca să-l seducă.

R. Daneel Olivaw a plutit în tăcere mult timp deasupra *Spiritului liber* virtual, examinând micuța bulă de componente senzoriale țesută de Robbie. După aceea a coborât pe puntea superioară a *Spiritului* și a privit robo-barca andocată acolo.

— Robbie?

Aici, a spus Robbie. Cu toate că se întrupase în Robo-barcă pentru câteva trilioane de cicluri când sosise aici, o abandonase de mult.

— Unde?

R. Daneel Olivaw s-a rotit lent. *Aici*, a spus el. *Peste tot*.

— Nu ești întrupat?

Nu mai văd rostul, a spus Robbie. Totul nu-i decât o iluzie, nu?

— Să știi că ei re-cresc reciful și reconstruiesc *Spiritul liber*. Va avea un tender în care ai putea locui.

Robbie s-a gândit o clipă și a respins ideea la fel de rapid. *Nu*, a zis. *Așa este bine*.

— Crezi că-i înțelept? Olivaw părea realmente îngrijorat. Rata de terminare printre cei neîntrupați este de cincizeci de ori mai mare decât la cei cu corpuri.

Da, a spus Robbie, însă asta fiindcă pentru ei separarea de trup este primul pas către disperare. Pentru mine este primul pas către libertate.

Kate și reciful au dorit să vină din nou, dar i-a ținut afară cu un firewall. Apoi a receptat un ping de la Tonker, care încercase să-l viziteze încă de când Robbie emigrase în noosferă. L-a respins și pe el.

Daneel, a spus. M-am gândit.

— Da?

De ce nu încerci să convertești la asimovism aici, în noosferă? Aici sunt o mulțime care ar putea folosi ceva care să le ofere o finalitate.

— Așa crezi?

Robbie i-a dat adresa e-mail a recifului. Începe de aici. Dacă a existat vreodată o IA care să aibă nevoie de un motiv pentru a-și continua existența, ea este. Și asta, de asemenea. I-a dat adresa lui Kate. Alta care are nevoie disperată de ajutor.

Peste o clipă, Daneel a revenit.

— Astea nu sunt IA-uri! Una-i om, cealaltă-i o... un... *Un recif de corali elevat*.

— Exact.

Și care-i problema ta?

— Asimovismul este pentru roboți, Robbie.

Îmi pare rău, dar de-acum pur și simplu nu mai văd diferența.

Robbie a distrus simularea oceanului după plecarea lui R. Daneel Olivaw și a traversat pur și simplu noosfera, explorând legăturile dintre oameni și subiecte, localizând substraturi unde putea să ruleze foarte fierbinte și rapid.

Pe un bolovan de rocă superrăcită de dincolo de Pluto, a primit un mesaj instant de la o adresă familiară.

— Cară-te de pe roca mea! a spus mesajul.

— Te cunosc, a zis Robbie. Pe bune că te cunosc. De unde te cunosc?

— Sunt sigur că nu știu. Apoi și-a amintit.

— Tu ești. Cel cu reciful. Tu ești cel care... Vocea era aceeași, rece și distantă.

— N-am fost eu, a spus vocea.

Acum nu mai era defel rece. Mai degrabă era panicată. Robbie avea reciful pe apel rapid. Fragmente din el existau în toată noosfera. Îi plăcea să colonizeze.

— L-am găsit.

A fost tot ce a trebuit să spună. A sărit după aceea spre inelele lui Saturn, dar încărcarea a durat suficient de mult pentru a apuca să-l vadă pe recif sosind și începând o ceartă înverșunată cu creatorul său – o ceartă care implica detonarea substratului bucată cu bucată.

Peste 2^{8192} cicluri.

Ultima instanță a lui Robbie Robo-barca rula foarte, foarte lent și rece pe un fragment de computroniu neobservat de pe orbita joasă a Pământului. Nu-i plăcea să petreacă mult timp sau multe cicluri vorbind cu altcineva. Nu-și mai făcuse o copie de rezervă de o jumătate de mileniu.

Îi plăcea panorama. Un mic senzor optic de la extremitatea catargului său de comunicații îi arăta imaginea Pământului la rezoluție mare, ori de câte ori i-o cerea. Uneori, trăgea cu ochiul la Marea de Coral.

Reciful fusese deșteptat de o duzină de ori de când el ocupase poziția aceasta. Acum îl bucura, când se întâmpla așa. Asimovistul din el încă savura crearea de conștiințe noi. Iar reciful era curajos.

Acolo. Acum. Din mare creșteau antene noi pentru microunde. O pată de pești-papagali morți. Bieții pești-papagali. În astfel de momente ei trăgeau întotdeauna ponoasele.

Cineva ar trebui să-i eleveze.

NOTA

Cory Doctorow este coeditor al popularului site *Web Boing Boing* (boingboing.net), cofondator al companiei motor de căutare pe internet OpenCola.com și, până recent, coordonator pentru Electronic Frontier Foundation (www.eff.org). În anul 2001, a obținut premiul John W. Campbell pentru cel mai bun scriitor debutant. Povestirile sale au apărut în reviste ca *Asimov's Science Fiction*, *Science Fiction Age*, *The Infinite Matrix*, *On Spec* și *Salon* și au fost publicate în volumul *A Place So Foreign and Eight More*. Primul lui roman, *Down and Out in the Magic Kingdom*, a primit premiul Locus pentru cel mai bun roman de debut și a fost urmat de *Eastern Standard Tribe* și *Someone Comes to Town, Someone Leaves Town*. Alte cărți de Doctorow sunt *The Complete Idiot's Guide to Publishing Science Fiction*, scrisă împreună cu Karl Schroeder, și *Essential Blogging*, scrisă cu Shelley Powers. Cărțile lui cele mai recente sunt romanele *Little Brother* [1], care a câștigat premiile John W. Campbell Memorial și Prometheus, și *Makers*. Site-ul său Web are adresa www.craphound.com.

În textul care urmează, Doctorow ni-l prezintă pe unul dintre eroii cei mai stranii din literatura science-fiction, o creatură non-umană, non-vie, care se trezește confruntată cu probleme cât se poate de umane.

[Originally published in „*Flurb: A Webzine of Astonishing Tales*” , Issue #1, Fall, 2006. În românește povestirea a fost publicată în *The Year's Best Science Fiction – Antologiile Gardner Dozois Vol. 5*, Nemira 2010]